

ETIČKA DILEMA 2023.

N. N. je, nakon dugog čekanja na zaposlenje u struci, odnedavno primljen, za početak na određeno vreme, u javno preduzeće koje se bavi izvršnim građevinskim poslovima. Taj prijem je omogućio direktor preduzeća, inače poznanik njegovog oca, dajući mu prednost u odnosu na dvadesetak drugih podjednako kvalifikovanih kandidata. Iza njega je stao čvrsto i u procesu koji je potom vođen zbog žalbe na odluku koju je podneo jedan od odbijenih kandidata.

Ipak se o okolnostima pod kojima je N. N. primljen govorkalo u kolektivu, ali se on potrudio da radnom etikom i spremnošću da uči od iskusnijih opravda ukazano poverenje i ne bude posmatran kao „direktorov čovek”. Štaviše, ubrzo se učlanio u sindikalnu organizaciju, sve u želji da se što pre i bolje uklopi u kolektiv.

Situacija u kojoj se nedavno našao pomutila je ova nastojanja, jer obreo se na raskrsnici nametnutog izbora. Poslovna i socijalna klima preduzeća, u kojoj je njemu, novajliji, sve delovalo harmonično, naglo se uzburkala nakon što se jedna manja grupa zaposlenih, organizovanih u sindikatu, otvoreno sukobila s upravom i zapretila izlaskom u medije. Razlog su višegodišnji tinjajući problemi s korupcijom za koji su manje-više znali svi u firmi, i na šta je više puta ova grupa javno upozoravala. Negirajući to, uprava je njih uzvratno optužila da organizuju prevrat kako bi doveli „svoje ljude” na čelo i onda vodili preduzeće u svom ličnom materijalnom interesu. Ali to što je u datom slučaju prevršilo čašu jeste mobing kome su, prema navodima sindikalnih vođa, ovi potencijalni uzbunjivači zbog svog kritičkog angažmana sve više i u sve većem broju bili izloženi.

O svemu tome N. N. je doznao preko grupe na društvenim mrežama koju za komunikaciju koriste članovi sindikata. Sada mu se čini da bi bilo bolje da je u svom nastojanju bio oprezniji i ostao po strani, jer na grupi se dele planovi za podnošenje sudskih tužbi i drugih akcija za smenu direktora i uprave, a od članova otvoreno traži podrška za to. N. N. ne poznaje dovoljno aktere ni pozadinu novonastale situacije, pa ne može da sudi o opravdanosti optužbi niti o motivima svake od strana. Razapet je između zahvalnosti direktoru, od čije odluke pritom možda zavise i izgledi da tu ostane zaposlen na neodređeno vreme, i želje da bude sindikalno aktivan u rešavanju

problema preduzeća, te kolegijalan i solidaran sa onima koji mobing trpe. Razmatrajući situaciju, izabrao je da prvo izabere kriterijume kojima treba da se rukovodi i tek onda donese svoju odluku o daljim postupcima. Vi mu pomozite u tome da odluka bude pravična.

Elementi koje treba uzeti u obzir prilikom pisanje eseja

Razmotrite zatečenu situaciju. Preporuka je i da proučite značenja pojmova „sindikalni aktivizam” („sindikatski”), „korupcija”, „uzbunjivač” (eng. whistleblower) i „mobing”, jer su njihove oblasti primene, pored toga što se zbog opšte važnosti regulišu posebnim propisima, zakonima i namenskim telima, usko povezane sa problematikom poslovne etike.

Odredite u čemu bi se sastojala etička dilema sa stanovišta N. N. Analizirajte koje su etičke, a koje neetičke vrednosti kod njega u igri, i koje od njih su zapravo u sukobu? Koje principe (načela) biste preporučili N. N-u kao oslonce da donese pravičnu odluku?

Izložite argumentaciju: Koji razlozi bi vodili kojoj odluci? Koje su posledice svake od potencijalnih odluka? Koje informacije bi doprinele da odluka bude u skladu sa savešću?

Kako bi trebalo da glasi odluka?

Opšti filozofski okvir za razmatranje etičkih tema

Tri najuticajnije etičke teorije su:

- utilitarizam, prema kojoj je etički ispravan onaj postupak koji donosi najveću dobrobit najvećem broju ljudi;
- Kantova teorija, koja kaže da treba postupiti prema dužnosti, a dužnost je prihvatiti onaj postupak za koji biste mogli želeti da postane opšti oblik ponašanja svih (bez obzira na to koja je vaša uloga i interes u konkretnom problemu odnosno rešenju);
- etika vrline, koja kaže da je ispravan postupak onaj koji je u saglasnosti sa nekom od vrlina (hrabrost, pravednost, empatičnost, velikodušnost, odgovornost, žrtvovanje za druge...).